

2024-
2025

DUURZAAM WATERBEHEER IN STEDEN

YARI HOUBEN
SOCIAAL WERK 2024-2025

Inhoud

Inleiding.....	2
Analyse van huidig waterbeheer in Gent	3
Bentemplein in Rotterdam	3
Gent, een stad die burgers betreft	4
Een plan voor de toekomst.....	4
Maatschappelijke betrokkenheid	5
Waterbeheer als collectieve verantwoordelijkheid	5
De rol van inwoners in waterbeheer.....	5
De kracht van educatie en bewustwording.....	5
De bijdrage van sociaal werkers	5
Inclusieve oplossingen voor iedereen	6
Samenwerking als sleutel tot succes.....	6
Gent als voorbeeldstad	6
Oude Lievegang.....	6
Innovatieve oplossingen	8
Groene.infrastructuur;hoe.natuur.helpt.bij.waterbeheer	8
Regenwater: opvangen en hergebruiken	8
Afvalwaterzuivering en hergebruik om verspilling tegen te gaan	8
Bronnen	10

Inleiding

In de afgelopen decennia zijn steden wereldwijd geconfronteerd met toenemende water gerelateerde uitdagingen. Ook Gent blijft niet gespaard. Extreme regenval leidde dit jaar nog in Valencia tot verwoestende overstromingen, maar ook in de droge periodes wordt het alsmaar belangrijker om efficiënt om te gaan met het watergebruik. Met de groeiende verstedelijking wordt het belang van duurzaam waterbeheer groter dan ooit. In Gent stijgt de bevolkingsgroei sneller dan normaal, In 2033 verwacht men de kaap van 290.000 inwoners te overschrijden, dit is een stijging van 8% ten opzichte van 2023. (Met.Hoeveel.in.Stad.Gent?, 2024.)

Het gemiddelde stijgingspercentage in Vlaamse steden ligt op 5%, in Antwerpen bedraagt dit zelfs maar 3%. Gent zit met 8% dus wel redelijk veel over het gemiddelde. (Vrt, 2024).

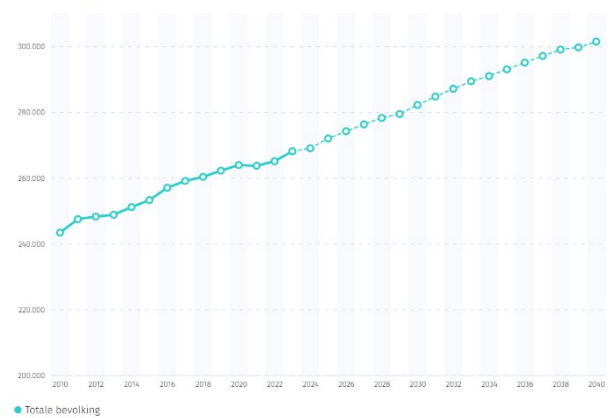
Gelukkig is water niet enkel een uitdaging, maar biedt het ook veel kansen. Door gebruik te maken van innovatieve oplossingen zoals groene daken, regenwatertuinen en afvalwaterzuivering kunnen steden zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering. Technieken als deze zien we vaker terug dan vroeger en dragen niet alleen bij aan waterbeheer, maar verhogen ook de leefbaarheid en duurzaamheid van stedelijke gebieden. (Reboloso, 2024).

Toch gaat het niet alleen om technologie. In dit artikel verken ik hoe Gent en andere steden waterbeheer duurzamer kunnen maken. Ik zal dieper ingaan op innovatieve praktijken, de rol die sociaal werk kan hebben in inclusieve projecten en enkele aanbevelingen neerschrijven om waterbeheer om te zetten in een succesverhaal voor iedereen.

We zien ook vaak dat er een duidelijke link is tussen sociale woonwijken en overstromingsgevoelig gebied. In overstromingsgevoelige gebieden is de grond vaak goedkoper omdat deze minder aantrekkelijk is voor commerciële en residentiële ontwikkelingen. Hierdoor komen ze vaker in het vizier voor sociale woningbouwprojecten, omdat men met een beperkter budget werkt. Een andere reden is de historische stedelijke ontwikkeling. In veel steden werden arbeiders- en sociale wijken gebouwd in minder gewilde delen van een stad. Voorbeelden hiervan zijn vlakbij rivieren, moerassen of industrieel gebied. Deze gebieden zijn uiteraard meer vatbaar voor overstromingen, gezien hun locatie. Sociaal werkers kunnen bewoners helpen met de bewustwording over waterbeheer. Ook als ze geen eigendom zijn van een woning, is het belangrijk dat zij op de hoogte zijn van duurzaam waterbeheer. Vaak ligt dit thema moeilijker bij mensen met een laag inkomen, omdat ze vaker een woning huren en dus geen duurzame alternatieven kunnen installeren op hun huurwoning of sociale woning.

Wij, als sociaal werkers, kunnen ook pleiten voor betere ruimtelijke ordening. Door in te zetten op beleidsmaatregelen kunnen we voorkomen dat er in de toekomst geen sociale huisvestingen in risicogebieden worden gebouwd en de huidige sociale huisvestingen beter worden beschermd tegen overstromingen.

De bevolkingsgroei in Gent

(Bron grafiek: Inwonersaantal Gent; Vrt, 2024)

Analyse van huidig waterbeheer in Gent

Gent is een stad met een rijke geschiedenis van waterlopen en kanalen, echter zal het in de toekomst uitdagingen tegenkomen op het gebied van waterbeheer. Door de toenemende verstedelijking is er ook een toename van verharde oppervlakken. Hierdoor kan regenwater minder gemakkelijk in de bodem infiltreren. Dit kan als gevolg hebben dat dit het risico verhoogt op wateroverlast tijdens hevige regenbuien. Volgens het Hemelwater- en Droogteplan van de Stad Gent is er in Gent een groot deel van het stedelijk gebied verhard. Dit heeft ook directe gevolgen voor het waterbeheer in de stad Gent. (Hemelwater_en.Droogteplan.Stad.Gent, 2024.)

Daarnaast wordt België, en dus ook Gent, steeds vaker geconfronteerd met periodes van droogte. Dit verhoogt de druk op de watervoorraden. Klimaatverandering versterkt deze extremen, waardoor steden zoals Gent hun infrastructuur moeten aanpassen om te kunnen omgaan met overstromingen en droogte. (Hemelwater_en.Droogteplan.Stad.Gent, 2024.) (Droogtemaatregelen?8680)

Een ander aandachtspunt, dat een belangrijke link heeft met sociaal werk, is de ongelijke toegang tot duurzame waterbeheerinitiatieven. In sociale huurwijken is er vaak minder toegang tot groene infrastructuur, zoals groene daken of regenwatertuinen. (Programma.Voor.Gent) Dit creëert zowel een ecologische ongelijkheid als een sociaal-maatschappelijk ongelijkheid.

Als ik de vergelijking maak met steden zoals Rotterdam, dan zie ik dat Gent wel achterloopt. Rotterdam heeft innovatieve projecten geïmplementeerd, zoals het Waterplein Benthemplein, dat fungeert als waterberging en openbare ruimte. (Benthemplein, Rotterdam, z.d)

Als ik de vergelijking maak op vlak van waterbeheer binnen België, merk ik dat Gent, samen met Antwerpen en Leuven ook al stappen heeft gezet richting een beter waterbeleid en waterbeheer. (Pallo.be, 2023)

Benthemplein in Rotterdam

Het Benthemplein, ook wel waterplein genoemd, slaat bovengronds of ondergronds tijdelijk water op. Dit gaat niet alleen over het regenwater dat direct op het plein valt, maar ook over het water van de bestrating en daken in de directe omgeving. Dit gaat via goten, leidingen en hoogteverschillen op het plein. Het water wordt vervolgens opgeslagen in de bassins. De drie bassins bij het Benthemplein kunnen ongeveer 1,7 miljoen liter water opslaan. Het opgeslagen water hoeft daardoor niet meer naar het riool, waardoor het minder snel overstroomt. (Benthemplein, Rotterdam, z.d).

(Bron foto: Benthemplein, Rotterdam, z.d).

Ook in Gent worden er wel al stappen gezet.

De stad moedigt het ontharden van tuinen en straten aan. Ontharding betekent dat asfalt of tegels worden weggehaald, zodat regenwater in de grond kan zakken. Andere projecten zijn het plaatsen van groene daken op scholen en het aanleggen van regenwatertuinen. Zulke maatregelen helpen niet alleen tegen wateroverlast, maar maken de stad ook groener en aangener (Stad Gent).

Gent, een stad die burgers betreft

Gent begrijpt dat duurzaam waterbeheer alleen succesvol kan zijn als inwoners worden betrokken. Daarom zet de stad in op bewustwordingscampagnes en educatie. De stad organiseert workshops en informatiesessies over het vergroenen van tuinen en het installeren van regenwateropslagsystemen. Bovendien worden bewoners uitgenodigd om mee te denken over nieuwe projecten in hun wijk. (Stad Gent, 2024)

Een goed voorbeeld is de buurtparticipatie in het Rabot. In de wijk Rabot werkten sociaal werkers samen met de inwoners aan een project waarbij inwoners ideeën konden aandragen voor een betere inrichting van hun wijk, waaronder ook maatregelen voor waterbeheer. Hierdoor voelen mensen zich meer betrokken bij hun omgeving en nemen ze sneller duurzame maatregelen in hun eigen leven. (Naar een Programma Voor Rabot-Blaisantvest, Stad Gent, z.d.)

Stad Gent heeft voor de wijk Rabot-Blaisantvest een wijkbudget van 350.000 euro beschikbaar gesteld. Inwoners worden aangemoedigd om projectvoorstellen in te dienen die de leefbaarheid en sociale cohesie in hun buurt verbeteren. Dit proces omvat verschillende fasen: het indienen van ideeën, het uitwerken van projectvoorstellen en het stemmen door de inwoners om te bepalen welke projecten worden uitgevoerd. (Participatie.Rabot_Blaisantvest, 2023)

Zoals hierboven al vermeld heeft Stad Gent, in samenwerking met vzw Samenlevingsopbouw Gent, ervoor gezorgd dat er buurtmoestuinen aan de Cornelis Sneysonnestraat en het Witte Kaproenenplein werden opgericht. Deze tuinen bieden bewoners de mogelijkheid om samen te tuinieren, wat niet alleen bijdraagt aan groenvoorziening, maar ook aan sociale interactie en betrokkenheid in de buurt. Er zijn ook verschillende organisaties actief, waaronder Rosca, die in de wijk Rabot-Blaisantvest tijdelijke invullingen en artistieke projecten organiseren die gericht zijn op het samenbrengen van buurtbewoners en het stimuleren van participatie. Deze projecten creëren ruimte voor creatieve expressie en versterken de sociale cohesie in de wijk. (Participatie.Rabot_Blaisantvest, 2023)

Deze initiatieven tonen aan dat de Stad Gent en lokale organisaties samenwerken met de inwoners van het Rabot om participatie te bevorderen en de leefbaarheid in de wijk te versterken.

Een plan voor de toekomst

Gent heeft duidelijke ambities als het gaat om duurzaam waterbeheer. In het Hemelwater- en Droogteplan van de stad staan concrete doelen om de stad aan te passen aan een veranderend klimaat. Dit gaat van meer ontharding en vergroening tot het verder ontwikkelen van slimme regenwatersystemen. Ook het beschermen van wijken tegen wateroverlast is een prioriteit. De stad Gent wil laten zien dat duurzaam waterbeheer niet alleen een technische uitdaging is maar dat dit ook een kans biedt om samen te werken aan een betere toekomst.

Maatschappelijke betrokkenheid

Waterbeheer als collectieve verantwoordelijkheid

Het succes van duurzaam waterbeheer is niet enkel afhankelijk van technische innovaties en beleidsmaatregelen maar ook van de actieve betrokkenheid van burgers en gemeenschappen. In steden zoals Gent speelt participatie een belangrijke rol om bewustwording te creëren, gedrag te veranderen en inclusieve oplossingen te ontwikkelen.

De rol van inwoners in waterbeheer

Inwoners van de Stad Gent worden steeds meer uitgenodigd om deel te nemen aan lokale projecten die gericht zijn op het beheer van water. De stad stimuleert burgers om hun tuinen te vergroenen en onverhard te maken met initiatieven zoals "Wip je tegels en krijg een gratis puinzak! " Deze projecten worden vaak ondersteund door subsidies en praktische begeleiding, waardoor deelname toegankelijk is voor iedereen. Dit soort betrokkenheid heeft niet alleen een ecologisch doel, maar bevordert ook het gemeenschapsgevoel en het eigenaarschap onder de bewoners.

De kracht van educatie en bewustwording

Om duurzaam waterbeheer succesvol te maken, investeert Gent sterk in educatie en bewustwording. Scholen in de stad integreren lessen over klimaat en waterbeheer in hun curriculum. Zo leren kinderen van jongs af aan over de waarde van water en hoe ze een positieve bijdrage kunnen leveren. Ook worden er voor volwassenen workshops georganiseerd over bijvoorbeeld het aanleggen van regenwatertuinen of het gebruik van regenwateropvangsystemen.

Daarnaast is communicatie ook belangrijk. Campagnes zoals " Gent klimaatneutraal" richten zich op het informeren van burgers over hoe kleine aanpassingen in hun dagelijks leven een grote impact kunnen hebben op het milieu. (Klimaatneutraal.Tegen.8606; Een. Gezamenlijke.Ambitie, z.d.)

De bijdrage van sociaal werkers

Sociaal werkers in Gent hebben een belangrijke taak in het bevorderen van inclusiviteit binnen waterbeheerprojecten. Kwetsbare groepen zoals mensen met een laag inkomen, ouderen of huurders in sociale woningen hebben vaak minder toegang tot middelen of informatie om deel te nemen aan duurzame initiatieven. Hier kunnen sociaal werkers een brugfunctie vervullen door:

1. **De bewustwording te vergroten:** Sociaal werkers kunnen inwoners informeren over de voordelen van duurzaam waterbeheer en hoe deze groepen hieraan kunnen bijdragen.
2. **Praktische ondersteuning te bieden:** Bijvoorbeeld door te helpen bij de aanvraag van subsidies voor groendaken of regenwaterputten.
3. **Projecten te coördineren:** Door bewoners samen te brengen en hen te betrekken bij gemeenschappelijke projecten, zoals het creëren van een regenwatertuin of het ontharden van een speelplein.

Inclusieve oplossingen voor iedereen

Een belangrijk aandachtspunt in Gent, en andere steden uiteraard ook, is de toegankelijkheid van duurzaam waterbeheer voor iedereen. Initiatieven zoals groene daken en waterdoorlatende bestrating moeten ook worden aangeboden in sociale huurwoningen en kwetsbare wijken. Mogelijkheden om dit te realiseren zijn samenwerkingen met woningcorporaties om deze projecten te realiseren en ervoor zorgen dat de kosten voor de bewoners zo laag mogelijk blijven.

Een mogelijk initiatief hiervan zou kunnen zijn om een samenwerkingsproject op te zetten waarbij sociale woningen in bepaalde wijken voorzien worden van groendaken en systemen voor regenwateropvang. Dit draagt niet alleen bij aan de klimaatbestendigheid van deze buurten, maar verbetert ook de leefbaarheid en het welzijn van de bewoners.

Samenwerking als sleutel tot succes

De samenwerking tussen burgers, gemeenschappen, overheid en organisaties zoals sociaal werkers is essentieel om duurzaam waterbeheer in steden zoals Gent te laten slagen. Door iedereen een rol te geven, ontstaat er niet alleen een gedeelde verantwoordelijkheid, maar ook een collectieve trots op de resultaten. Dit maakt het mogelijk om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering en tegelijkertijd een inclusieve en rechtvaardige samenleving te bevorderen.

Gent als voorbeeldstad

Het duurzaam beheren van water is een essentiële uitdaging voor steden in het licht van klimaatverandering. Gent heeft reeds een goede basis gelegd voor duurzaam waterbeheer. Echter is er nog veel ruimte om verder te groeien als voorbeeldstad. Door te blijven innoveren en samen te werken met de inwoners kan Gent de wateruitdagingen in de stad aanpakken. De Stad Gent kan hier ook een inspiratiebron zijn voor andere steden in België die tot op heden nog minder ver staan. (Stad Gent, 2024)

Oude Lievegang

De Oude Lievegang, ook bekend als het Blaisantkanaal en de Kolveniersgang, was een historisch kanaal in Gent. Dit kanaal werd begin de jaren 60' dichtgemaakt, een deel van de vijver bleef behouden tot 1980. Het kanaal liep van de Kolveniersgang bij het Rabot langs de Blaisantvest naar het Neuseplein. Oorspronkelijk werd het kanaal aangelegd als onderdeel van de stadsvesten en later diende het als verbinding tussen de Lievehaven en de Sassevaart. (HLN, 2024)

Het Gentse stadsbestuur maakte enkele jaren terug plannen bekend om bij de heraanleg van het Neuseplein een deel van de Oude Lievegang opnieuw open te leggen. (HLN, 2024)

Bron foto: (Oude.Lievegang; HLN, 2024)

Deze heropening van het kanaal past binnen de bredere visie om historische waterlopen in de stad te herstellen. Hierdoor wil de Stad Gent ook bijdragen aan een duurzaam waterbeheer en stadsvernieuwing. Het project van de Oude Lievegang biedt kansen voor het verbeteren van de sociaal-ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.

De buurt rondom de Oude Lievegang bestaat vooral uit dichtbevolkte stadswijken. In deze buurten hebben bewoners vaak beperkte private buitenruimtes & tuinen. (Onderzoek HoGent Conceptstudie Lievegang, 2024)

Het heropenen van deze historische waterloop draagt dus bij aan meer publieke ruimte en groenvoorzieningen. Dit geeft mogelijkheden om de leefbaarheid en de sociale interactie in de wijk te verhogen. Het creëert een plaats waar mensen kunnen samenkomen. Bij mijn bezoek aan de Oude Lievegang merkte ik op dat er op verschillende plaatsen, waar de Oude Lievegang liep, een verharde ondergrond was. Door ontharden komt dus ook het duurzaam waterbeheer ten goede.

Deze ontwikkelingen sluiten aan bij het Hemelwater- en Droogteplan van de Stad Gent, waarbij de stad streeft naar een duurzame en veerkrachtige waterhuishouding. Het plan benadrukt het belang van het herstellen van historische waterlopen om zo bij te dragen aan waterbeheer en klimaatadaptatie. (Hemelwater_en.Droogteplan.Stad.Gent, z.d.)

Als conclusie kan ik dus besluiten dat een project rond de Oude Lievegang in Gent een voorbeeld is van hoe historische infrastructuur nieuw leven kan worden ingeblazen, om zo een bijdrage te leveren aan zowel cultureel erfgoed als de moderne stedelijke uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, leefbaarheid en waterbeheer.

Innovatieve oplossingen

Groene infrastructuur: hoe natuur helpt bij waterbeheer

Groene infrastructuur is een belangrijke manier om water in steden beter te beheren. Zoals eerder vermeld zijn groene daken, regenwatertuinen of bestrating waar water makkelijk doorheen kan mogelijke oplossingen in druk bebouwde gebieden. Deze oplossingen zorgen ervoor dat regenwater niet meteen het riool in stroomt, maar eerst wordt opgevangen of in de grond kan zakken. Dat helpt niet alleen tegen overstromingen maar zorgt er ook voor dat er minder watertekort is. Ook zijn er andere voordelen, zoals het verminderen van hitte in steden en het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Regenwater: opvangen en hergebruiken

Regenwater is een waardevolle bron die vaak wordt verspild. Gelukkig zijn er steeds meer manieren om regenwater op te vangen en te gebruiken. Regenwaterputten, regenschuttings en infiltratiekratten... Het water kan bijvoorbeeld worden gebruikt om tuinen te besproeien of toiletten door te spoelen, waardoor er minder drinkwater nodig is. Vroeger was een regenwaterput niet verplicht bij het plaatsen van een huis, gelukkig is dit in Vlaanderen sinds 2014 wel het geval. (Verplichte installatie van een regenwaterput en infiltratiesysteem bij nieuwbouw en herbouw? Vlaamse Overheid). Ook bij grondige renovatie kan het verplicht zijn om een regenwaterput te voorzien. Ik vind dit persoonlijk een goede vooruitgang, want hierdoor gaat er minder water verloren en zijn we een stap dichterbij het organiseren van duurzaam waterbeheer. Uiteraard is dit in een druk bebouwde stad moeilijk te organiseren, aangezien er veel appartementen gebouwd worden en vaak ook oudere gebouwen staan. Hierbij komt er opnieuw sociale ongelijkheid aan te pas, want mensen met minder budget zullen uiteraard geen nieuwbouw kunnen kopen, waardoor zij vaak geen regenput hebben en dus ook een hogere waterfactuur hebben. Mattheuseffect...

Gent stimuleert inwoners om deze innovatieve systemen te gebruiken door hiervoor subsidies aan te bieden. Daarnaast zijn er ook gemeenschapsprojecten waarbij mensen samen werken aan oplossingen. In de wijk Rabot hebben bewoners een regenwatertuin aangelegd, dit in samenwerking met sociaal werkers. (Water™. Bodem, 2024) Dit soort projecten heeft niet alleen een positief effect op het milieu, maar brengt ook mensen in de buurt dichterbij elkaar.

In Singapore wordt regenwater op grote schaal opgevangen via reservoirs en kanalen. Dit water wordt vervolgens gezuiverd en hergebruikt. Hierdoor is de stad minder afhankelijk van externe watervoorzieningen (Sustainability And Environment, 2024). In Berlijn is regenwateropvang geïntegreerd in het ontwerp van plekken zoals Potsdamer Platz. In Potsdamer Platz vangen ondergrondse tanks regenwater op en wordt dit gebruikt voor irrigatie en sanitair. (Casestudie. Potsdamer Platz? Berlin? Germany, z.d.)

Afvalwaterzuivering en hergebruik om verspilling tegen te gaan

Afvalwater lijkt voor velen misschien een verloren bron, maar dit is door de moderne technologie zeker niet meer het geval. Door deze moderne technologie kan het afvalwater gezuiverd en opnieuw gebruikt worden. Dit wordt nu al gedaan in industrieën. Hier wordt gezuiverd water hergebruikt voor machines of koeling. In steden gebeurt dit op vandaag nog te weinig, maar dit biedt wel kansen om minder afhankelijk te zijn van drinkwater. Zo kan dit op verschillende publieke plaatsen worden gebruikt voor sanitaire doelen.

Een interessante aanpak hiervoor is het bouwen en gebruiken van kleine, lokale zuiveringsinstallaties. In plaats van dat het afvalwater naar een centrale plek wordt afgevoerd, wordt het meteen in de buurt gereinigd en opnieuw gebruikt. In Gent worden deze systemen nog niet veel gebruikt, maar er zijn wel plannen om ze in te zetten in industriële zones. Ook komt er in Gent een installatie die zowel het afvalwater zal zuiveren alsook uit dit proces energie halen. (Bouw.Gestart.van.Installatie.Die.Energie.Uit.Afvalwater.van.0.Miljoen.Inwoners.Recupereert. Vanaf.868³, 2024). Onder andere Kopenhagen en Melbourne hebben al gelijkaardige succesvolle projecten waarbij gezuiverd afvalwater wordt hergebruikt en waarbij men energie kan recupereren in dit proces. (Copenhagen Climate Adaptation Plan, 2024).

Bronnen

Met.hoeveel.in.Stad.Gent? (2024). <https://hoeveelin.stad.gent/>

Vrt. (2024, 10 december). Inwonersaantal Gent stijgt sneller dan Vlaams gemiddelde: 300.000 Gentenaars tegen 2040. <https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2024/12/10/gent-bevolking-inwoners-groei/#:~:text=Over%2010%20jaar%20%28in%202033%29%20zou%20Gent%20daardoor,stijging.%20Er%20wonen%20nu%20536.000%20mensen%20in%20Antwerpen.>

Lachmeijer, R. (2021, 17 augustus). Water: zes opvallende innovaties in de watersector. Change. Inc; <https://www.change.inc/infra/water-zes-opvallende-innovaties-in-de-watersector-32019>

Reboloso, B. (2024, 9 december). Innovatieve oplossingen voor het optimaliseren van stedelijke wateropslag; een cruciale uitdaging voor onze steden. Blog Ma Citerne Ecolo. <https://blog.maciterneecolo.fr/nl/innovatieve-oplossingen-voor-het-optimaliseren-van-stedelijke-wateropslag-een-cruciale-uitdaging-voor-onze-steden/>

Hemelwater_en.droogteplan.Stad.Gent. (2024). Stad Gent. <https://stad.gent/nl/groen-milieu/water-bodem/hemelwater-en-droogteplan-stad-gent>

Droogtemaatregelen. (2024). Natuur, klimaat & milieu Vlaanderen. <https://www.vlaanderen.be/droogtemaatregelen>

Programma.voor.Gent. (2024). <https://www.voorgent.be/programma/klimaat>

Architectuurprijs, R. (2014). Waterplein.Benthemplein. Rotterdam Architectuurprijs. <https://www.rotterdamarchitectuurprijs.nl/2014/waterplein-benthemplein.html>

Benthemplein. (2024). Gemeente Rotterdam. <https://www.rotterdam.nl/benthemplein>

Verplichte installatie van een regenwaterput en infiltratiesysteem bij nieuwbouw en herbouw. (z.d.). Vlaanderen. <https://www.vlaanderen.be/bouwen-wonen-en-energie/water/regenwater/verplichte-installatie-van-een-regenwaterput-en-infiltratiesysteem-bij-nieuwbouw-en-herbouw>

Water.™.bodem. (2024). Stad Gent. <https://stad.gent/nl/groen-milieu/water-bodem>

Sustainability.and.Environment. (z.d.). PUB, Singapore's National Water Agency. <https://www.pub.gov.sg/Public/WaterLoop/Sustainability>

Casestudie.Potsdamer.Platz?Berlin?Germany. (z.d.). Universität Berlin, Marco Schmidt.

Bouw.gestart.van.installatie.die.energie.uit.afvalwater.van.0.miljoen.inwoners.recupereert.vanaf.868€ (2024, 31 oktober). Aquafin. <https://pers.aquafin.be/bouw-gestart-van-installatie-die-energie-uit-afvalwater-van-4-miljoen-inwoners-recupereert-vanaf-2027>

Klimaatplan 2020-2025. (z.d.). In Stad. Gent. <https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Klimaatplan%202020-2025%20Hoofdstuk%20Klimaatadaptatie.pdf>

Wip je tegels en krijg een gratis puinzak! (2024, september 30). Stad. Gent. <https://stad.gent/nl/groen-milieu/nieuws-evenementen/wip-je-tegels-en-krijg-een-gratis-puinzak>

Klimaatneutraal tegen 2050: een gezamenlijke ambitie. (z.d.). Stad Gent. <https://stad.gent/nl/groen-milieu/klimaat/klimaatneutraal-tegen-2050-een-gezamenlijke-ambitie>

Pallo.be. (2023, 20 november). Hoe wordt waterbeheer geïntegreerd in de stadsplanning van Belgische steden. <https://pallo.be/hoe-wordt-waterbeheer-geintegreerd-in-de-stadsplanning-van-belgische-steden/>

Na de Reep? de Oude Lievegang? Gent trekt 90 miljoen euro uit voor onderzoek naar openleggen van water aan Blaisantvest. (2024, april). HLN. <https://www.hln.be/gent/na-de-reep-de-oude-lievegang-gent-trekt-90-000-euro-uit-voor-onderzoek-naar-openleggen-van-water-aan-blaisantvest~ad2cb359/>

Conceptstudie Lievegang (8680). HoGent. <https://onderzoek.hogent.be/Projecten/conceptstudie-kolveniersgang-blaisantvest-gent>

Samen werken aan je wijk: naar een programma voor Rabot-Blaisantvest. (z.d.). In Stad Gent. <https://www.kenniscentrumvlaamsesteden.be/samenwerken/participatie/interessante%20participatietrajecten/MoeberdoesGent/Documents/MO3%20startnota%27s%20per%20wijk/Rabot-Blaisantvest.pdf>

Participatie Rabot-Blaisantvest. (2023). Stad Gent. <https://participatie.stad.gent/nl-BE/projects/rabot-blaisantvest>

Foto voorblad: Waterconservering. (z.d.). Waterschap Scheldestromen. <https://scheldestromen.nl/onze-taken/schoon-en-voldoende-water/waterkwantiteit/droogte/waterconservering>